

AS Eesti Gaas
Liivalaia 9
Tallinn 10118

16.06.2017 nr 5-5/2017-037

Saadetud elektrooniliselt e-posti aadressile info@gaas.ee

Teade menetluse lõpetamisest

1. Menetluse alustamine

AS Eesti Gaas (edaspidi ka EG) teavitas 2016. aasta lõpus oma otsusest muuta seni kehtinud maagaasi müügi tingimusi ja hinnastamise mudelit. Alates 1. jaanuarist 2017 rakendusid uued EG hinnakujunduspõhimõtted, mida ettevõtja põhjendas vajadusega muuta teenuste hinnad senisest paindlikumaks, personaalsemaks ja kliendi tooteportfelli arvestavamaks. EG veebilehel avaldatud teabest nähtus, et mida rohkem erinevaid teenuseid ja mida suuremas mahus klient EG-lt ostab, seda madalam on üksikute teenuste hind ning kliendile rakendatav hind sõltub gaasitarbimise mahust ja tema tooteportfelist EG-s. Kliendil on võimalik saada soodsama hinnaga gaasi, sõlmides EG-ga lisaks ka elektrienergia ostulepingu. Vastava sisuga kirjad saadeti ka gaasitarbijatele.

Arvestades EG-i seisundit maagaasi importimisel ja müügil ning uue müügistrateegia kasutuselevõtmist, otsustas Konkurentsiamet kontrollida EG-i uue hinnakujunduse tingimuste, sh koosmüügi vastavust konkurentsiseaduse §-le 16 ning saatis vastavasisulise taotluse teabe saamiseks¹, mille vastuseks EG esitas oma selgitused².

2. Kokkuvõte AS-i Eesti Gaas esitatud teabest

EG hinnangul puudub ettevõtjal turgu valitsev seisund, mistõttu ei ole tema tegevuse suhtes kohaldatavad konkurentsiseaduse §-s 16 kehtestatud turgu valitsevat seisundit omava ettevõtjale kehtestatud tegevuspiirangud. EG kirjeldab, et viimasel paaril aastal toimusid Eesti ja Baltikumi energiaturul olulised muutused ning gaasi ja elektrienergia müügi turule on sisenenud mitmed uued tegijad: nii kuluefektiivsusele suunatud säästutoodete pakkujad (nt

¹ Kiri 13.12.2016 nr 5.1-1/16-0379-001.

² Kiri 12.01.2017 nr 2-7/75.

220 Energia) kui ka EG-ga sarnase ärimudeliga, kuid oluliselt suuremad ning suurt asjaomast turujõudu omavad pakkujad (AS Eesti Energia, kes EG hinnangul omab elektri jaemüügi turul turgu valitsevat seisundit). Need muutused on loonud ajas suureneva konkurentsiturve, mistõttu ei oma EG ajalooline turuosa iseenesest enam tähendust liiati, et tema turuosa on pidevalt langemas. EG-i poolt alustatud erinevate hinnastamismudelite katsetamise ning uutesse turutingimustesse sobivate teenuste disainimise vajadus on tingitud kujunenud konkurentsiolekorrast turul, teiste turuosaliste samalaadsest tegevusest ning soovist arvestada tarbijate soovidega vajaduspõhiste ja paindlike hinnastamistingimuste ja energia ühismüügi järgi.

EG selgituste kohaselt tuginevad uued müügingimused ja müügihinna kujunemise põhimõtted kodutarbijate tüüptingimustel, mis on Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud 25.10.2016 otsusega nr 7.1-13/16-005. Uued müügingimused ja gaasi hinnastamise mudel on täpsemalt kirjeldatud ja avaldatud EG kodulehel (maagaasi müügilepingu tüüptingimused kodutarbijale alates 2017³, seitsmes peatükk; EG maagaasi müügingimused 2017⁴, punkt 1.6 ja EG maagaasi müügihinna kujunemise põhimõtted 2017⁵, teine peatükk). Sarnaselt varasematele tingimustele on uutes tingimustes lähtutud maagaasiseaduse § 10 lg-s 1 sätestatud põhimõttest, mille kohaselt kodutarbijale kalendriaastas müüdava gaasi kaalutud keskmine hind sisaldab gaasi sisseostuhinda ja sellele lisatud Konkurentsiametiga kooskõlastatud müügi marginaali.

EG kirja kohaselt on suurema paindlikkuse pakkumiseks hinnakujundusse sisse toodud lisaks tarbimismahtudele, mida rakendati 2016. aastal maagaasi müügihinna kujunemisel, ka muid asjakohaseid objektiivseid kriteeriume [...]. EG selgitas, et täpsed hinnakujunduse alused on [...]. Vastuse kohaselt hinnastamisvõimaluste aluste mitmekesisustumise tõttu ei saa enam veebilehel ega mujal avaldada iga konkreetse kliendi suhtes rakenduvat konkreetset lõpphinda, vaid üksnes üldise nn üldteenuse hinna (s.o üldhinnakirja). Üldhinnakirjas on sätestatud maksimaalne müügihind, millest kõrgemat hinda pole EG-l õigus tarbijalt nõuda. [...].

[...].

[...].

Üldteenuse hind rakendub üksnes alla 200 m³ tarbimismahu hinnagruppi kuuluvale tarbijale, kellel ei ole EG-ga elektrilepingut sõlmitud. Igat klienti teavitatakse personaalselt rakenduvast hinnast enne tarbimisaasta algust. Samuti kajastatakse rakenduvat hinda ja selle kujunemise aluseid kliendile väljastataval arvel.

EG kinnitusel teavitab ettevõtja konkreetset tarbijat iga müügiperioodi lõikes tema lõpphinnast, [...]. See tähendab, et kliendile võib rakenduv müügihind [...]. [...]. [...] EG poolt uute müügingimuste rakendamine on tingitud oluliselt muutunud turuolukorrast ning vajadusest käia kaasas kehtiva turupraktikaga. Klientide suur arv ei ole takistuseks [...], sest

³ <http://www.gaas.ee/wp-content/uploads/2016/11/Maagaasi-m-gilepingu-t-ptingimused-kodutarbijale-alates-2017-1.pdf>.

⁴ <http://www.gaas.ee/wp-content/uploads/2016/11/AS-EG-maagaasi-m-gitingimused-2017.pdf>.

⁵ <http://www.gaas.ee/wp-content/uploads/2016/11/AS-EG-maagaasi-m-gihinna-kujunemise-p-him-tted-alates-2017.pdf>.

EG-l on olemas andmebaas, kus on kajastatud iga kliendi tarbimisandmed, EG-ga sõlmitud lepingud, valitud arvelduskanali liik jms oluline informatsioon. [...]. Lisaks e-kanalite kasutamise võimalusele on EG-l üle Eesti kokku 10 kontorit ja klienditeenindust, kus on samuti võimalik personaalselt klientidega suhelda.

EG märkis, et kehtivate ja tulevikus rakendatavate hinnaerisuste aluseks on [...]. Vastavalt kehtivate ja EG kodulehel avalikustatud maagaasi müügihinna kujunemise põhimõtete⁶ punktile 2.6 on EG pidanud võimalikuks [...]. EG selgitas, et [...]. EG eeldab, et [...] aitab ettevõtjal saavutada kulude kokkuvõidu või suurendada efektiivsust ning saavutatud säästu jagatakse kliendiga. [...]. Samas märgib EG, et [...] on EG praktikas uudne ja toimub pilootprojekti raames ning projekti käigus peaks selguma, kas see ennast õigustab ja milliseks lõpuks kujuneb [...]. Kodutarbijate hinnakujundus toimub kalendriaasta põhiselt ning kalendriaasta jooksul muutuvad ka [...]. 2016. aasta lõpus algatatud kampaania kohaselt kehtib [...]. Seega on EG eesmärk välja selgitada [...].

EG märkis, et [...]. Lõplikud tingimused plaanitakse paika panna [...], nende aluseks on käesoleval hetkel kogutav tagasiside ja tulemused.

EG tõdeb, et tema turuosa on ajaloolistel põhjustel küll suurem kui konkurentide oma, kuid muutunud turuolukorras pole EG-l võimalik oma senist hinnakujundust muutmata ning konkurentidega võrreldavat paindlikkust pakkumata enam turul edukalt konkureerida.

3. Konkurentsiameti seisukoht

Elering AS-i andmete⁷ kohaselt imporditi 2016. aasta jooksul maagaasi kokku 525,3 miljonit m³. Peamiselt toimus import Venemaalt ja Läti maagaasihoidlast (koguses 490 mln m³). Kogu gaasi impordist oli import Leedust 35,2 miljonit m³, mis moodustas keskmiselt 7 protsenti, kõikides kuude lõikes 0 protsendist (september ja oktoober) kuni 19 protsendini juunis. Seega vaatamata teatud alternatiivse gaasi impordi võimalusele võib asuda seisukohale, et EG, olles jätkuval suurim gaasi maaletooja, säilitab keskmiselt üle 90 protsendilist turuosa ja omab jätkuvalt turgu valitsevat seisundit gaasi impordi kaubaturul.

Kuigi gaasi müügi valdkonnas tervikuna tegutsevad juba mitmed ettevõtjad, säilitab EG ka sellel tasandil juhtivat turuosa. Oma 2015. majandusaasta aruandes märgib EG, et vastaval aastal oli teiste turuosaliste import ligikaudu 20 protsenti ja EG turuosa oli 80 protsenti. 2016. aastal oli teiste turuosaliste gaasiimport aasta keskmiselt 7 protsenti ja EG osa on vastavalt ligikaudu 93 protsenti. Võib eeldada, et müügi mahtude proportsioon kandub samas suurusjärgus üle ka gaasi müügile tervikuna. 2015. aastal müüs EG kokku 386,2 miljonit m³ gaasi, millest 54,8 miljonit m³ kodutarbijatele, 2016. aastal olid vastavad mahud 480,2 miljonit m³ ja 54,9 miljonit m³.⁸ EG osakaal gaasi müügil kodutarbijatele oli 2015. aastal üle

⁶ <http://www.gaas.ee/wp-content/uploads/2016/11/AS-EG-maagaasi-m-gihinna-kujunemise-p-him-tted-alates-2017.pdf>.

⁷ Elering. Gaasisüsteemi kokkuvõte jaanuar 2017. <https://elering.ee/gaasisusteemi-kokkuvote-jaanuar-2017>.

⁸ Eesti Gaas AS 2015 aasta majandusaruanne ja Konkurentsiametile esitatud andmed 2016.aasta kohta.

80% ja 2016. aastal säilis see jätkuvalt piisavalt kõrgena, olles küll mõnevõrra madalam kui 2015 aastal⁹.

Eelmärgitust tulenevalt omab EG Konkurentsiameti esialgsel hinnangul turgu valitsevat seisundit maagaasi impordi ja müügi osas tervikuna, sealhulgas ka kodutarbijate osas ning tema tegevusele laienevad konkurentsiseaduse §-s 16 kehtestatud tegevuse piirangud.

Konkurentsiamet nõustub EG seisukohaga, et ettevõtja peab oma tegevuses reageerima konkurentsiolukorra muutusele, olema oma müügitingimuste ja hinnastamise mudeli rakendamisel paindlik, pakkudes klientidele võimalikult parema lahenduse. Sama põhimõtte laieneb üldjuhul ka turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja tegevusele. Samas, arvestades ettevõtja seisundit kaubaturul, tuleb silmas pidada riski, et teatud tingimustel ja asjaolude kujunemisel võivad sellise ettevõtja poolt loodud müügitingimused avaldada konkurentsi kahjustavat mõju kaubaturul ja takistada teiste ettevõtjate tegevust.

Hinnates EG esitatud selgitusi, järeldeb Konkurentsiamet, et EG maagaasi hinnastamise mudeli rakendamine ei ole veel täiel määral välja kujunenud [...]. Samuti ei ole piisaval määral võimalik hinnata, kas ja kui, siis millises ulatuses on [...]. EG esitatud selgitustest võib järeldada, et suuremat selgust antud projekti tulemustest on oodata [...]. Teised turuosalised ei ole Konkurentsiametit teavitanud, et EG müügistrateegia muutmine oleks praeguse ajani avaldanud konkurentsiolukorrale negatiivset mõju.

Eelnimetatud põhjustel ei pea Konkurentsiamet kuni kõnealuse projekti lõpule viimiseni ja maagaasi hinnastamise mudeli lõpliku väljakujunemiseni otstarbekaks anda hinnangut selle vastavuse kohta KonkS §-le 16 ja lõpetab järelevalvemenetluse.

Samas juhib Konkurentsiamet AS-i Eesti Gaas tähelepanu asjaolule, et amet võib hinnastamise mudeli uurimist uuendada, kui esinevad andmed, mis viitavad hinnastamistingimustest tuleneva konkurentsiolukorra halvenemisele maagaasi müügil, samuti juhul, kui mõni turuosaline pöördub ameti poole palvega kontrollida selles osas AS-i Eesti Gaas tegevust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
konkurentsitenistuse juhataja – peadirektori asetäitja

⁹ Arvestus põhineb ettevõtjate poolt Konkurentsiametile esitatud andmetel 2015 ja 2016.aasta kohta.

Ärakiri on Konkurentsiameti 16.06.2017 teate menetluse lõpetamise kohta nr 5-5/2017-037 originaaliga samane. Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].

01.11.2017

Anna Mazur, Konkurentsiameti konkurentsiteenistuse järelvalveosakonna nõunik.